

## Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

# MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

## Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gl. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XI.

V Celovcu, 30. maja 1892.

Štev. 15.

## Slovenščina pri našem domačem pešpolku št. 7.

Zastran odprave slovenskega jezika pri koroškem pešpolku št. 7. stavil je g. poslanec Klun s slovenskimi tovariši do deželno-brambovskega ministra grofa Welsersheimba naslednjo

### interpelacijo:

Po naznanilu raznih javnih časnikov je vojno ministerstvo z nekim 16. aprila t. l. proglašeno ukazom ukrenilo, da se ima pri pešpolku št. 7 slovenščina kot polkovni jezik opustiti, ker je med njegovimi vojaki le 10 odstotkov Slovencev in ker so še ti skoraj vsi zmožni nemškega jezika. Ta odredba naravnost nasprotuje načelom in pravilom, ki jih je visoko vojno ministerstvo gledé jezikovnega vprašanja določilo in z odlokom od dne 28. avgusta 1872, praes. št. 3586/II., natančneje pojasnilo razloživši, da „narodni jezik vojnega oddelka“ pomenja vsako narečje, katero v dotičnem oddelku govori več kakor 20 odstotkov vojakov, ki so doma v okrožju, kjer se po redni osnovi nabira dotični vojni oddelk.

Na Koroškem pa, kjer se nabira 7. pešpolk, našli so pri zadnjem ljudskem štetju pri skupnem številu 360.443 duš 101.030 prebivalcev, torej dobrih 28 odstotkov s slovenskim občevalnim jezikom, dasi je znano, da so si na vso moč prizadevali kolikor mogoče skrajšati število slovenskih prebivalcev. Z ozirom na enakomerno razmere smemo torej po vsej pravici sklepati, da enako odstotno razmerje velja tudi pri 7. pešpolku, ki se sestavlja iz koroškega prebivalstva.

Ker je pa sploh znano, da je število za vojaščino zmožnih in sposobnih fantov v slovenskih krajih veliko večje kakor v nemških, znaša število slovenskih vojakov pri 7. pešpolku veliko več, kakor 28 odstotkov, zlasti ker morate pri pomanjkanju zadostnega števila domačih fantov dostikrat sosedni slovenski deželi Kranjska in Primorska s svojimi sinovi pomagati, da se dopolni potrebno število. V istini je bilo v posameznih letih v imenovanem polku 40 do 42 odstotkov Slovencev, kar je vojno ministerstvo pripravilo, da je z ukazom z dne 13. septembra 1872, I. oddelek št. 6252, določilo, da morajo častniki in kadetje, ako hočejo v

polku avanzirati, zmožni biti slovenskega jezika v smislu določb gledé avanziranja in ministerskega odloka z dne 28. avgusta 1872, praes. št. 3586/II.

Ta ukaz dal je polkovniku Kaiffelnu priliko, 28. februarja 1873, št. 397, prositi vojno ministerstvo, da naj se zaanje slovenskega jezika ne tirja kot neobhodna potreba za redno avanziranje, to se pravi, da naj se prekliche gori omenjeni ukaz. To prošnjo je utemeljeval zlasti s trditvijo, da večina slovenskih vojakov že z doma nemški nekoliko umé, da se s prva le bojé nemški govoriti, da se pa pozneje pri njih pokaže znanje nemškega jezika.

Toda vojno ministerstvo tej zahtevi polkovnikovi ni ustreglo ter v dotični rešitvi z dne 15. marca 1873, oddelek I., št. 1439, tako-le odgovorjalo:

Zaradi okoliščine, da so mnogi Slovenci tega polka zmožni tudi nemškega jezika, se od omenjene odredbe ne more odstopiti. Slovenski jezik ostane eden polkovnih jezikov, zlasti ker že od l. 1860. sem čez 20% vojakov, ki so doma v okrožju, kjer se po redni osnovi nabira ta polk, govori slovenski narodni polkovni jezik, in že od nekaj obstoji dolžnost, naučiti se polkovega jezika, ktera dolžnost se je skoraj vsako leto v spomin klicala.

Z ministerskim dopisom z dne 17. marca 1873 odd. I. št. 1439 dobilo je generalno poveljništvo v Gradcu povelje, da naj v tej zadevi izreče svoje mnenje. Generalni komando odgovarjal je z dopisom z dne 26. marca 1873 M. A. št. 1567, da je po splošnjem mnenju baron Maroičičev pešpolk št. 7. že od nekaj veljal kot nemški polk, ter ob enem priporočal, da naj se njegovi častniki oproste naučenja slovenskega jezika. Ali vojno ministerstvo tudi temu predlogu ni pritrnilo, ampak je v svojem zelo zanimivem odloku z dne 3. aprila 1873 odd. I. št. 2049 marveč odgovarjalo, da omenjeni ukaz tudi častnikom in kadetom nemške narodnosti priporoča naučenje družega narodnega jezika naše države, kar ni le želeti, ampak kar je vsled naših razmer naravnost potrebno. In če se zagotavlja, da se slovenski vojak v kratkem času nauči nemškega jezika, sme se pač pričakovati, da si bodo tudi častniki prizadevali, se nenemškega polkovnega jezika v toliki meri naučiti, kolikor ga v službenih opravkih potrebujejo.

Tudi sedanjí gospod vojni minister baron Bauer je že večkrat, zadnjič v seji budgetnega odseka avstrijske delegacije dne 25. novembra 1891, na

dotične pritožbe odgovarjal s tem, da je opozarjal na ukaze, ki od častnikov zahtevajo znanje polkovnega jezika, in na zopetne opomine in naročila do častnikov, da naj te ukaze izvršujejo.

Ravno tako je prevzvišeni gospod deželno-brambovski minister pri raznih prilikah, slednjič v seji poslaniške zbornice dne 27. junija l. 1891. podarjal, da je volja najvišjega vojnega gospoda, ki ima za vojake pomen zakona, da uživajo vsi národi v vojni enako spoštovanje in enako dobrohotnost; zato prevzvišeni gospod minister nikakor ne more potrditi, da bi se od častnikov ne zahtevalo znanje polkovnega jezika, ali da oni v splošnje tega jezika zadostno ne znajo, in da se ga ne poslužijo, keđer je primerno in potrebno.

Najnovejši ukaz vojnega ministerstva se toraj ne dá opravičiti ne s trditvijo, da je v sedmem pešpolku le 10% slovenskih vojakov, ne z izgovorom, da je večina teh vojakov zmožna nemškega jezika; ta odredba marveč ni le neprimerna in dosedanjim pravilom nasprotna, ampak naravnost krivična in se zlasti z ozirom na sedanje razdražene národne razmere nikakor ne dá opravičevati ter podpisane sili k naslednjemu vprašanju do prevzvišene gospoda deželno-brambovskega ministra:

1. Ali je Njegovi prevzvišenosti znana odredba vojnega ministerstva, s katerim se je slovenščina v 7. pešpolku odpravila kot polkovni jezik?

2. Ali se hoče g. minister pri vojnem ministerstvu pobrigati zato, da se prekliche ta ukaz, ki žali pravice slovenskega prebivalstva?

Na Dunaju, 24. maja 1892.

Sledé podpisi.

## Dunajske prometne naprave in Slovenci.

Državni zbor je že potrdil postavo zastran Dunajskih prometnih naprav. Dunaj kot središče države in njenih železnic ima namreč mnogo kolodvorov. Te kolodvore bodo s posebnimi železnicami zvezali med seboj. Nadalje hočejo reko Dunajčico, ki skoz mesto teče, prevelbati, da dobijo več prostora za stavbe in tržišča ter da jim iz oči pride ta voda, ki je bojda zelo nečedna. Slednjič hočejo v Donavskem kanalu (to je en del Donave, ki blizo mesta teče) prirediti pristanišče za parnike

## Združenje Slovencev.

(Dalje.)

Pa ne samo v davno preteklem času, ampak tudi v poznejših dobah so bile dežele, v katerih Slovenci živijo, vedno nekaka enota. Namesto daljšega dokazovanja navedemo le, kar so o tem pisale „Stimmen aus Innerösterreich“ II. letnik str. 414. Ta list je uredoval rajni monsgr. Andrej Einspieler, resen mož, ki ni po zraku mahal, ampak nikoli ni kaj pisal, česar bi ne mogel dokazati. Tam beremo:

„Vse dežele, ki jih mi „Notranji Avstriji“ prištevamo, so bile od najstarejših do najnovejših časov nekaka enota, ki je pa v teku stoletij seveda mnogokrat svojo obliko spremenila.

V listinah (Urkunden) 9. in 10. stoletja se imenuje ta deželna skupina včasih „Selavinia“ (Slovenija), včasih „Carantania“ (Korotan). Stari vojvode korotanski so vladali sedanjo Koroško, gorinjo in dolinjo karantansko (korotansko) krajino, ki se zdaj Štajerska dežela imenuje, Kranjsko marko (ali „Krajino“), slovensko krajino (windische Mark), Istro in Furlansko vojvodstvo (Friaul). Leta 1554. je cesar Ferdinand svoje dežele razdelil med svoje tri sinove, in takrat se je naredila deželna skupina, obstoječa iz Koroške, Štajerske, Kranjske, Goriške in Primorske s Pazinsko grofijo, in ta deželna skupina je dobila ima „Notranja Avstrija“. Posamične dežele te provincije so imele vsaka svoj deželni zbor; včasih so se pa ti zbori v enega združili. Tako je nadvojvoda Karol dne 1. januarja 1578 skupni deželni zbor sklical v mesto Bruck,

kamor je prišlo 45 poslancev iz 4 dežel. Tudi je bila posebna notranje-avstrijska armada; kajti mi beremo, da se je nadvojvoda Maks vigrédi l. 1594. postavil na čelo „notranje-avstrijske“ armade (vojске). O cesarju Karolu VI., ustanovniku pragmatične sankcije, vemo, da je sklenil, l. 1728. „Notranjo Avstrijo“ obiskati in sprejeti poklone (Huldigung) od dežel Štajerske, Koroške, Kranjske in Primorske, kar se je tudi zgodilo.

Gledé političnih in sodnijskih uradov je imela „Notranja Avstrija“ večkrat premembe. Leta 1747. se je za „Notranjo Avstrijo“ naredila (skupna) deželna vlada, ki se je imenovala „visoka reprezentacija“ ter bila odvisna od Dunajske dvorne kancelije. Tudi je imela Notranja Avstrija skupno više sodišče. Pod cesarjem Jožefom II. je prišla „Notranja Avstrija“ kot posebna provincija pod eno (skupno) upravo.

### II.

Kaj bi nam združenje koristilo?

Nam Slovincem bi bilo v vsakem oziru veliko pomagano, ako bi bili združeni v eni deželi. Le premislimo, koliko škode trpimo v gospodarskem oziru zaradi naše razcepljenosti! Deželni zbori v Celovcu, v Gradcu, v Trstu in v Poreču gospodarijo po svoji volji z našim denarjem, pa za nas Slovence malo kaj odpade. Pri deželnih odborih in po drugih deželnih uradih nastavljajo na stotine uradnikov, pa skoraj same Nemce in Lahe, ki našega jezika niti ne razumejo; Slovenec naj pri slabem kruhu le trda dela opravlja in davke plačuje, boljše službe, kjer se beli kruh reže, dobijo pa Nemci, oziroma Lahi, ki se pa nočejo spominjati,

da so plačani tudi iz slovenskih davkov ter nemajo do Slovencev ne ljubezni ne spoštovanja. Kmetijske družbe na Koroškem, Štajerskem in v Istri imajo le malo ljubezni in skrbi za slovenskega kmeta ter nastavljajo dostikrat uradnike in služabnike, ki jim je slovenski kmet deveta briga; včasih se pokažejo Slovincem še naravnost sovražne. Štajerski Slovenci morajo s svojimi davki podpirati nemško deželno gledališče v Gradcu, od ktereга nemajo nobenega dobička; koroškim Slovincem pa nemška kmetijska šola v Celovcu tudi nič ne koristi. Mestni zbor v Trstu si tudi umišlja vsakovrstne drage reči; Slovenci morajo plačevati, pa nihče jih ne praša, ali jim bo ta reč kaj koristila ali nič. Povsodi v teh deželah morajo Slovenci plačevati deželne doklade; ako pa hočejo kako reč imeti, ki bi bila tudi njim v korist, morajo si tisto sami napraviti in plačati. Vse zavode, ki skrbijo za omiko ljudstva, kakor družbo sv. Mohorja, družbo sv. Cirila in Metoda, slovensko Matico, dramatično društvo, glasbeno Matico, morajo si Slovenci sami vzdrževati. Kranjska dežela je premajhna in prerevna, da bi zamogla vse te zavode izdatno podpirati. Ko bi bili pa Slovenci združeni v eni deželi, v kterej bi odločevali slovenski poslanci, potem bi ta dežela že lahko kaj storila za duševni in gospodarski napredek celega národa.

(Dalje sledi.)

## Smešničar.

Gospod: „Ali Vas ni sram, pri belem dnevu beračiti?“

Berač: „Kdaj ste mi pa še po noči kaj dali?“

in druge barke, ki se vozijo po Donavi. To so glavne reči Dunajskih prometnih naprav. Vsa ta dela bodo požrla mnogo, mnogo milijonov; nekaj pa dalo Dunajsko mesto samo, 41 milijonov pa država, to je, vse dežele razun Ogorske in Hrvaške, ki ste spet posebna država. Milo se človeku stori, če vidi koliko denarja se je tukaj dovolilo enemu samemu mestu, med tem ko je po raznih avstrijskih deželah toliko potreb in toliko revščine, pa se poslancem le redkokedaj posreči, priberačiti za svoj okraj nekaj tisočev podpore. Češki poslanci so glasovali zoper to veliko podporo, in to se jim ne more zameriti, kajti češke dežele plačajo največ davkov, toraj se bo tudi velik del teh 41 milijonov vzel iz čeških žepov; Dunajsko mesto pa še par tisočev noče dati, da bi naredilo češko šolo za Čehe na Dunaju, katerih je tam do 200.000. Slovenski poslanci glasovali so pa za to podporo, ko se je enkrat vedelo, da bodo vsi Nemci in tudi Poljaki glasovali za njo in bi naši poslanci itak ne bili nič opravili z nasprotovanjem, ampak le v zamero bi bili prišli pri Dunajčanih, in kedar bi mi kaj potrebovali od države, bi nam Dunajski in drugi nemški poslanci nasprotovali in govorili: „tudi vi nam niste hoteli nič dovoliti“. Ker so pa naši poslanci za to podporo glasovali, imajo sedaj pravico, da se tudi oglašijo za državno pomoč in da rečejo: „Mi smo Dunaju dovolili toliko milijonov, menda bote tudi vendar za nas nekaj tisočev imeli.“ Nemškim poslancem bo potem težko, ugovarjati taki prošnji, slovenskim poslancem pa priporočamo, da odslej ne zamudijo nobene prilike več ter naj tirjajo tudi koristi za naš ubogi slovenski narod, za ktereja vlada le prav malo ali nič storiti noče.

Preverjeni smo tedaj, da se bodo slovenski poslanci vsigdar pridno oglašali za koristi svojih volilcev in prosili državne pomoči, kjer se tista le doseči dá. Potreb pa imamo Slovenci dovolj. Za osuševanje Ljubljanskega močvirja še ni potrebna denarja. Železnice si želimo še marsikje, tako bi bila zelo potrebna železnica iz Divače v Loko in iz Kranja skoz Ljubelj v Celovec, potem železnica iz Gorice v Logatec ter iz Kamnika v Savinjsko dolino itd. Obrtno šolo v slovenskem jeziku imamo eno samo v Ljubljani; slovenske kupčijske šole pa na vsem Slovenskem še ni. Za potrebne ceste, za uravnavo hudournikov itd. so se štajerski, kranjski in primorski poslanci že do zdaj pridno potegovali in marsikaj dosegli. Le mi koroški Slovenci smo tako nesrečni, da nemamo svojega poslanca v državnem zboru in tam nikogar ni, da bi se spomnil naših potreb. Poslancem iz drugih dežel se ne more zameriti, da se bolj brigajo vsak za svoj volilni okraj in da naših koroških potreb dostikrat niti ne poznajo; in če bi jih poznali, bi se jim ugovarjalo: „brigaj se za svojo deželo, kaj ti je Koroška mar?“

Iz mnogih gospodarskih potreb in težav na Koroškem omenimo le to: V občinah Ruda, Grebinj in Ovbre je več sto kmetov, ki nemajo nič lastnega gozda. Drva za kurjavo morajo od graščine Ehrenegg kupovati. Vsak si lahko misli, kako težavno je tem gospodariti. Za 50 gld. drv na leto bo še pičlo hodilo; 50 gld. je pa za malega kmeta, kakoršni so tam, veliko denarja, to je že drug davek. Toraj ni čudo, da ti siromaki zdihujejo in povsodi pomoči iščejo, pa zastonj. Hodili so že po vseh pisarnah v Velikovecu in Celovcu, tudi na Dunaju so menda že bili. Kako jim pomagati? Pravdo vzdigniti ne kaže. Mogoče, da imajo nekaj pravice do graščinskih gozdov; vsekako je bila to čudna zemljiška odveza, da so se naredile kmetije brez gozdov. Toda kmetje nemajo nič pisanega v rokah, ne v zemljiških knjigah; pravda bi se več let vlekla, požrla mnogo tisočev, katerih pa kmetje nemajo, nazadnje je pa še malo upanja do zmage. Toraj ni druge pomoči, kakor državna podpora. Ti siromaki ne potrebujejo 41 milijonov, še en milijon ne, ampak kakih 150.000 gld. bi zadostovalo, da si kupijo v bližini kje celo goro, ktera bi jim dajala potrebnih drv. Morda bi bil vendar kateri iz slovenskih poslancev tako dober, da bi se te zadeve poprijel; vsaj bi Kirschnerja osramotil, ki je pred volitvami toliko obetal, zdaj pa nič ne stori in se sploh malo briga za koristi kmečkega stanú. V „Bauernbundu“ in njegovih shodih se pa tudi najraje uganja le politika zoper Slovence, za kmečke potrebe se pa javeljno kdo kaj zmeni.

## Dopisi prijateljev.

**Iz Celovške okolice.** (Prav važna vprašanja). 1. Zakaj je vendar liberalni dr. Ubl v deželnem zboru zoper slovenske duhovnike toliko zabavljaj in jih tožil, češ, da so znane prošnje v zadevi slovensčine v šolah le oni spisovali, o učiteljih pa, kateri so vendar skoraj po vseh slovenskih krajih ljudstvo grozno begali, podpihovali in protiprošnje napravljali — še besedice ni črhnil?

2. Zakaj smejo učitelji pri volitvah — ukljub vladni prepovedi — brez vse kazni za liberalsko

stran agitirati in liberalni časniki jih zato hvalijo; ako pa agitira po svoji dolžnosti duhoven za katoliško in konservativno stran, jih pa liberalni časniki hudo napadajo in zmirljajo in tudi vlada jih le prav pisano gleda?

3. Zakaj pri vseh volitvah učitelji le z liberalci potegnejo in le liberalce volijo?

4. Zakaj vendar vsi učitelji na Koroškem in ravno slovenski toliko na to tiščijo, da naj bo v šolah vse le nemško? Prav važno vprašanje.

5. Zakaj med vsemi Nemci edino le sami liberalci nas koroške Slovence tako krivično tlačijo, ne pa tudi katoliški Nemci, ker ti se za naše pravice le potegujejo?

6. Zakaj je med 100 učitelji na Koroškem komaj jih deset, kateri ob nedeljah in praznikih Božjo službo redno obiskujejo, vsi drugi pa le ali prav malokedaj ali pa nikoli ne?

7. Zakaj v slovenskih šolah na Koroškem učitelji tistega ukaza deželnega šolskega sveta od dne 9. novembra 1891, št. 3178, po katerem imajo vsaj tri ure v tednu otroke v slovensčini vaditi, ne spolnujejo?

8. Pri sijajnem zboru, ktereja je katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem dne 27. aprila v Celovcu napravilo, so bili zastopani vsi stanovi: uradniki, duhovni, vojaki, kmetje, delavci itd., učiteljev ljudskih šol na Koroškem pa ni bilo videti niti enega ne, — zakaj pa ne?

Na ta vprašanja prosimo častite bralce „Mira“ prav uljudno za primerne odgovore.

**Iz Velinje vesi.** (Javna za hvala.) Gospod Andrej Tesnar, posestnik v Svečah, je podaril za popravo naše podružne cerkve 50 gld. S tem blagodušnim darom je pokazal svojo gorečnost za čast Božjo, ob enem pa je razveselil vso našo sosseko. Zato si štejemo v dolžnost, da mu očitno izrečemo srčno zahvalo. Bog plati!

Stavbeni odbor.

**Iz gornjega Roža.** (Ali je res, da mora pri vojakih le en sam jezik veljati?) Kedar je prepis zavolj šole, pravijo nemškutarji radi: „Šola mora biti nemška, da se otroci nemško naučijo, ker bodo nemščino pri vojakih potrebovali; pri vojakih pa mora vse nemško biti, drugače gre v vojski vse narobe.“ Zdaj pa deklet še ne jemljejo k vojakom, zakaj se morajo pa tudi deklice v šoli nemščine učiti? Pa tudi to ni res, da bi v vojski ne šlo, če se komandira v različnih jezikih. V bitki pri Lipsiji (Leipzig) so vkup držali Prusi in Avstrijanci in Rusi; eni so se komandirali po nemško, drugi po rusko, pa so vendar mogočnega Francoza srečno zmagali. Tudi prvi Napoleon je imel nazadnje v svoji vojski vsakovrstne narode: Lahe, Nemce, Slovence, Poljake itd. Vendar mu je vse po sreči šlo, čeravno so se razni oddelki komandirali v različnih jezikih. Tudi za avstrijsko armado bi ne bila nobena nesreča, če bi se razdelila po narodnosti. Vojaki bi se potem navzeli narodnega ponosa in drug bi drugega prekositi skušali; borili bi se z veliko večjo hrabrostjo. Sicer pa že zdaj ne velja več v celi naši vojski sama nemščina. Hrvaška deželna bramba ima hrvaški službeni jezik, ogorski brambovci (honved) pa poznajo le madjarski jezik in madjarsko komando. Madjari pa silijo zdaj še na to, da se morajo tudi pravi ogorski vojaki ločiti od avstrijskih in komandirati v madjarskem jeziku. Mi ne vemo, kaj še pride, pa toliko vemo, da nemščina tudi za vojaško službo ni tako silno potrebna.

**Iz Št. Janža v Rožu.** (Posojilnica.) V nedeljo 15. majnika smo imeli slavnostno odpretje naše posojilnice. Prišlo je iz treh župnij mnogo posestnikov, ki so se vpisali za ude. Že prvi uradni dan je imela posojilnica 4000 gld. prometa. Potem smo imeli pristo zabavo pri Činkovcu, pri kateri so nas kratkočasili vrli Borovski pevci pod vodstvom g. Anderjaša. Srčna jim hvala! Posojilnica uraduje vsako nedeljo od treh do petih popoldne. Od vlog daje 4½% obresti, od posojil tirja le 5%, toraj dela s pol percentom, dokaz, da ne gre za dobičkom.

**Iz Ljubljane.** (Družbe sv. Cirila in Metoda.) Graška izvanakademiška podružnica pod izglednim prvomestništvom g. Fr. Bradaške, gimn. ravn. v pokoju, vrlo napreduje. Njen blagajnik, g. Hrašovec, sodnik v pokoju, nam je na račun letošnjega leta že poslal 69 gld. 75 kr. V gmotnem oziru so podružnici zaslomba požrtvovalni tamonjši Slovenci, med njimi neimenovan imenitni domorodec, ki ji daruje vsako leto 10 gld., živahnost in zanimivost skupščin pa povišuje lepo petje naše Graške akademične mladine. — Goriška moška podružnica je imela 1. maja svoj letni občni zbor. Kot druga leta, skrbelo je načelnštvo tudi letos prav po očetovsko za otroška vrteca v Pevmi in Podgori. Oba zavoda prav dobro uspevata; v prvi hodi nad 60 otrok, še več pa v drugi, ki ima svoje zavetišče v lepih in zračnih prostorih ondašnjega „Kat. bralnega in političnega društva“. — V podružnično načelnštvo so bili voljeni: prvo-

mestnik gosp. dr. A. Gregorčič, prof. bogoslovja; tajnik g. A. Šantel, gimn. prof.; blagajnik g. V. Kanceler, učitelj in posestnik; namestniki so: g. A. Gabršček, urednik; g. Prinčič in g. A. Fon, posestnik in krčmar. Podružnica ima 14 ustanovnikov, 69 letnikov in 5 podpornikov. — Število udov in pa nabrani denarni zneski so priča požrtvovalnosti goriških rodoljubov, posebno če se uvažuje, da so prav isti rodoljubi tudi posebni pospeševalci „Sloge“, ki vzdržuje slovensko trorzredno dekliško šolo in otroški vrtec v mestu. — Da nam je Goriško mesto zelo naklonjeno, jasno priča zadnjič znamenovani dar gg. bogoslovcev, ki smo jih zato že v drugič vpisali kot svoje pokrovitelje z znakom: „Slovenski goriški bogoslovci l. 1892.“ — G. Janko Leban, šolski voditelj in slovenski pisatelj v Begunjah pri Cirknici, nam je podaril 25 iztisov svojih „Iskric“, 1. zvezek; gg. J. Čuden, vpokojeni stotnik, J. Pokoren, učitelj, in župan M. Šušteršič so nam v veseli družbi v Horjulu naklonili vsak po 1 gld. — Svojima podružnicama ob bistri Soči in črni Muri izreka svoje priznanje za neumorno delavnost, gg. darovateljem pa iskreno zahvalo

vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

**Iz Loške okolice.** (Občinska volitev.) Nedavno smo imeli občinsko volitev za Škofjo Loko in okolico. Mestjani so hoteli, naj volimo mi kmetje njihove može; mi pa smo hoteli nekaj naših v odbor spraviti in smo tudi složno volili. Mestjani so imeli velik strah in so tekali po mestu ter svoje volilce vkup gonili. Tako so nas kmete res premagali. Po naših mislih bi pa bolj prav bilo, ko bi mestjani prostovoljno nekaj kmetov v odbor volili; tako bi se sloga in zastopnost med nami ohranila; v gospodarskih zadevah bi tudi kmečki odborniki znali kako pametno vmes povedati.

**Od štajersko-koroške meje.** Tudi naši sosede Štajerci imeli so dne 2. aprila t. l. v deželnem zboru v Gradcu svojo šolsko debato ali razgovor o ljudskem šolstvu. Slovenski poslanci, ki zastopajo celo spodnjo Štajersko, so se krepko potegnili za slovensko šolo, možato in vspešno branili slovenske učitelje ter odločno in neustrašeno odkrivali krivice, ki se godé slovenskemu narodu v ljudske šoli, ker se mu siloma uriva nemščina že v spodnje razrede začetnih šol. Povedali so, da se nahajajo med učitelji, posamezniki, ki pričenjajo z nemškim poukom, ko so otroci komaj prestopili šolski prag, ter jim potem prav neusmiljeno vtepajo nemščino v mlade glavice. Protestirali ali oporekali so takemu ravnanju in dokazovali, da je protipostavno in tudi proti načelom zdrave pedagogike ali umnega poučevanja. Neki poslanec je vedel celo povedati, da je med šolskimi nadzorniki eden, ki gleda v prvi vrsti le na nemščino; za druge učne predmete pa se le malo briga. Takemu očitnanju nasproti je bila prisiljena visoka deželna vlada odgovarjati in važno za nas Slovence je, kako je odgovarjal g. c. kr. namestnik baron Kübeck. Rekel je: „Es wurde hervorgehoben, dass die slovenischen Kinder von der ersten Schulstunde in der deutschen Sprache unterrichtet werden! Wenn in einer rein slovenischen Schule wirklich ein Lehrer besteht, welcher vom ersten Momente die Kinder deutsch unterrichtet, so sollte ein solcher Lehrer seinen Beruf aufgeben, denn ein Lehrer, welcher mit Kindern in einer Sprache verkehrt, die ihnen noch nicht verständlich ist, der versteht seine Aufgabe nicht!“ (Povdarjalo se je, da se slovenski otroci takoj od prvega početka poučujejo v nemščini. Ako je resnično v kateri čisto slovenski šoli nameščen učitelj, kateri od prvega trenutka otroke nemško poučuje, naj bi tak učitelj popustil svoj poklic, kajti učitelj, kateri občuje z otroci v jeziku, ktereja še ne umejo, ne zastopi svoje naloge!) In glede nadzornikov izrazil se je: „Wenn es wirklich einen Schulinspektor gibt, der sich nur um den Unterricht in der deutschen Sprache, um den andern Unterricht aber nicht bekümmert, so wäre dies höchst bedauerlich. Ein Inspektor, der in diesem Sinne sein Amt auffasst, ist kein Inspektor mehr, denn er hat keine Idee von der Aufgabe seines Amtes. (Ako je resnica, da je nadzornik, ki se briga samo za pouk nemščine, za druge predmete pa ne, je to obžalovanja vredno. Nadzornik, kateri svoj poklic tako tolmači, ni več nadzornik, kajti nima nikakega pojma o nalogi svojega poklica.) Kaj poreko k tem besedam naši koroški učitelji in kedar bodemo koroški Slovenci zaslislali v našem deželnem zboru iz ust njega vzvišenosti c. k. deželnega predsednika enake besede??

## Glasovi nasprotnikov.

Belska šola.

Kako neslane bedarije sprejemajo včasih nam nasprotni listi, to spričuje dopis iz Doberle vesi v št. 52 Beljaške „Deutsche Allgemeine Zeitung“. V tistem spisu se trdi, da sta gospoda Šervicelj in Muri največ kriva, da bo morala Belska občina

dve šoli zidati. Gosp. deželni poslanec Muri se zdi dopisniku tako nevaren in škodljiv mož, da izreka željo, naj bi se Jezerska fara odtrgala od Koroške in Kranjcem prepustila, da bi se Korošci vsaj tega Murija znebili! Ali je mogoče, kaj bolj bedastega pisati? Gospod Muri je skozi in skozi miren in pošten posestnik, od cesarja samega s križcem odlikovan. Uživa to stran Jezerskega vrha povsodi spoštovanje in zaupanje, ki ga v polni meri tudi zasluži, zato mislimo, da zavoljo njega Jezersko dolinico še brez skrbi pustimo pri koroški deželi. Sicer pa imajo Jezerjani svojo lastno občino in lastni šolski svet; toraj tudi g. Muri ni ne občinski odbornik, ne šolski svetovalec v občini Belski, toraj tudi nikakor ni res, da bi se on kaj mešal v šolski preprič in občinah Bela in Železna Kaplja. Vse zabavljanje duhovitega (?) dopisnika „Beljaškega lista“ zoper g. Murija je iz trte zvito, brez vsake resnične podlage. Zastran Belske šolske zadeve pa se s takimi ljudmi ne bomo prepirali, kakoršni so dopisniki Beljaškega lista. O tem se bo morda še mnogo, pa resno in resnično pisalo. Od našega tamošnjega, marljivega in vestnega dopisnika pričakujemo, da nas kmalu spet pouči, kako stvar zdaj stoji. Nam se skoro nemogoče zdi, da bi se smel občinski zastop prisiliti, da zida dve šoli namesto ene, in to še na tako nepripravnih krajih! Središče za Belsko občino je vendar le Kaplja in šola ne more po pameti drugje postavljena biti!

## Politični pregled.

Finančni minister je predložil državnemu zboru postavni načrt o novem denarju. Po tem predlogu se bo v novi veljavi računalo na „krone“. Ta krona bo vredna pol goldinarja in bo štela 100 „beličev“. V zlatu se bodo kovali cekini po 20 in po 10 kron. Srebrne bodo krone in polkrone, in sicer se bo teh naredilo 140 milijonov. Groši bodo iz nikla, beliči pa iz bronovine; baker (kufer) tedaj čisto odpade. Niklovega drobiža se bo nakovalo za 42 milijonov, bronovega pa za 18 milijonov. Za prvi čas pa ostane dosedanji srebrni denar v veljavi. Za nakup zlata hoče minister 183 milijonov na posodo vzeti. Poslanci niso nič kaj veseli novega denarja; mnogi ne vejo, kaj bi rekli; bojijo se, da bi nas vtegnila ta reč v denarne zadrege spraviti. V Pragi izhajajoči list „Politika“ se boji, da bo naš denar še bolj v ceni padel. Tudi nam se zdi, da ne spravimo toliko zlata vkup, da bi zamogla država vse v zlatu plačevati; najbrž bo plačevala le v papirnatih bankovcih, potem bomo le papirnato veljavo imeli namesto zlate, tujci se bodo našega denarja še bolj branili, ker bodo vedeli, da v zlatu plačati ne moremo. Vse druga bi bila, ko bi mi imeli za 1000 milijonov zlata v blagajnici; z ozirom na tak zlaklad bi se lahko rabil v prometu tudi papirnat in srebrni denar, pa državna blagajnica mora zmirom pripravljena biti, da ga zameni za zlato. Saj se tudi ameriški papirnati dolar polno izplača, pa le zato, ker vsak vé, da imajo zvezne države polne kase srebra na razpolaganje. Novi denar bo menda le bolj Ogorom na korist, zato pa ogerska vlada tako pritiska na našo, da naj novi denar kmalu vpelje. Mi plačujemo 70 %, Ogrji pa le 30 %, in vendar imajo oni vselej in povsod prvo besedo. — „Selska Jednota“, društvo čeških kmetov, je imela nedavno zborovanje, na katero je prišlo 700 kmetov. Sklenili so, mladočeškemu voditeljem naročiti, da se morajo v dogovore spustiti s Staročehi in graščaki ter potem se skupno potegovati za češko državno pravo. Tudi so sklenili, naj se nemščina iz malih šol odpravi, namesto nje pa naj se otroci poučujejo v poljedelstvu. To so pametni sklepi. — Na Hrvaškem bodo te dni volitve za deželni zbor, pa dalo se je ljudem samo 14 dni časa za volilno agitacijo. „Obzorova“ stranka se volitev niti udeležiti noče. Starčevićjanci se bodo pač v niti podali, pa brez upanja do zmage. Vladna madjaronska stranka ima zdaj vso oblast na Hrvaškem; rodoljubi pesti v žepu stiskajo, pa si pomagati ne morejo, ker je ljudstvo premalo omikano in voli, kakor mu uradniki ukažejo. — Rumunška deputacija, 1000 mož v številu, bo prišla v kratkem na Dunaj, da se pritoži pri cesarju samem o velikih krivicah, ki jih morajo Rumunci na Erdeljskem in na Ogerskem trpeti od strani Madjarov. Madjarski listi se pa tolažijo in pravijo, da cesar deputacije še pred sebo ne bodo spustili. Bomo videli.

Nemški šulferajn v Berlinu je dal 200.000 mark v ta namen, da se pospešuje naseljevanje Nemcev v Bolgariji. Tedaj že po Bolgariji stegajo Nemci svoje roke! Da šulferajn take reči podpira, to prav dobro osvetljuje njegove namene. — Francoska framazonska vlada, namesto da bi ljudstvo branila pred divjimi anarhisti, le prav pridno preganja škofe. Tistim škofom, ki so priporočali, naj ljudstvo voli katoliške poslance, je plačo usta-

vila. Zdaj pa verniki nabirajo darove za svoje škofe. Bog se usmili te nesrečne dežele in reši jo brezvercev! — V kratkem bodo nove volitve na Angležkem. To je zelo važno za svetovno politiko. Misli se sploh, da bo zmagala Gladstonova stranka. Potem bodo Irce več prostosti dobili, pa tudi v zunanji politiki se bo morda kaj zasukalo. Sedanja Salisburijeva vlada podpira Italijo zoper Francijo. Gladstone je pa prijatelj Francozov in zna Lahom svojo zaslonbo odtegniti. Potem se zna Italija še umakniti iz trodržavne zveze. — Na Grškem je pri volitvah zmagala Trikapisova stranka zoper Delijanisovo, to pa le vsled vladnega pritiska. Ali bo to kaj uplivalo na zunanjo politiko tega malega kraljestva, to še ni prav jasno. — Punt je v Venezueli, državi osrednje Amerike. — Zvezne države v severni Ameriki hočejo pod svojo oblast dobiti Sandviške otoke. To bo Angleže nemalo jezilo. — V Braziliji je taka zmešnjava, da nobeden ne vé, kdo je gospodar v deželi. — V Belgiji se bo razširila volilna pravica. Namesto dosedanjih 450.000 volilcev jih bo 800.000. — Kaj imamo od socialistov pričakovati, ko bi na vrh prišli, vidi se na Francoskem. Letos so pri volitvah mestni zastop v Marselji v roke dobili in precej prepovedali vse procesije, ki so v tem mestu že več sto let v navadi.

## Gospodarske stvari.

### Posnetek govora g. tajnika Gust. Pirca

(dné 27. aprila t. l. pri občnem zboru katoliško-političnega in gospodarskega društva.)

(Konec.)

Ni res, kakor nekteri mislijo, da žitna korenina ne seže globoko v zemljo. To pride le od tod, ker njive niso izorane, ampak komaj slabo razprskane. Kjer je pa zemlja rahla in globoko izorana, sežejo tudi žitne korenice globoko in bilka več obrodi. Če pa hočemo od njive veliko sadu, moramo jo tudi dobro gnojiti, za kmeta je toraj gnoj imenitna reč. Pa mnogi ne znajo z gnojem prav ravnati. Živina v hlevu pogosto v gnojnici stoji, potem je treba mnogo stelje, tisto je pa težko dobiti, tako da nekteri še smereke obsekavajo in z vejami steljejo; to pa smerekam škoduje. Treba je hlev tako urediti, da se gnojnica odteka; potem ni treba toliko stelje in živina je bolj zdrava, gnoj je pa boljši. Nekteri imajo gnojnico pred hišo, da se še kap od strehe na njo izteka, potem pa voda in gnojnica po celi vasi teče in drugim gnoji. To je škodljiva potrata. Deževna voda od streh se ne sme na gnojnico spuščati, in tudi je treba gledati, da se gnojnica ne odteka. Tudi ni dobro, če se gnoj na solcu pari, ker ga solnce tako izsuši, da ostane sama stelja, najboljše se pa izkadi. Gnojnico je treba večkrat polivati; suh gnoj je na njivi za nič, le vlažna gnojnica se rastlinam prileže. Pa kmetovalcem ne zadostuje več navadni gnoj, misliti nam je še na umetni gnoj. V tem smo v naših deželah še zelo zaostali. Pri nas žito navadno na mero prodajamo, po velikih mestih se pa tehta (vaga). To je potrebno, ker ni vsako zrno enako dobro in enako težko. Od kod pride to? Če je njiva bolje obdelana in vsejem boljše seme, bo tudi žito bolj težko in več vredno. Tudi pri krompirju (repici) je v tem velik razloček. Pesa se plača le po tem, kolikor ima sladkorja (cukra) v sebi. Žitna teža pride od pravega gnojenja. Domači gnoj ne zadostuje. Naša zemlja je izsesana in nema več v sebi vseh potrebnih snovi in tvarin. V tem se ne more primerjati z deviško zemljo ameriški. Naši prsti primanjkuje najbolj kalija in fosforove kisline. Vedno se le iz zemlje jemlje, pa nič nazaj ne dá, zato prihajajo pridelki vedno slabjši. To se zamore s tem popraviti, da se zemlji na umeten način kalij in fosforova kislina nazaj dá. Te reči je treba kupiti. Poskusite z malim, in če se prepričate, da pomaga, bote sami radi nadaljevali to gnojenje. Treba je pa tudi dobrega obdelovanja. Vi imate železne pluge, ostanite pri njih, dobri so. Pri dobrem plugu tudi živina menj trpi; krščanski kmet gleda na to, da živina ne trpi preveč. Treba je pa izbirati tudi dobra semena. Naša semena so slaba; treba je izbirati težko seme, brez plevela. Najhitreje pridemo do uspeha, ako kupimo dobro seme iz krajev, kjer se dobi. V tem nam morajo pomagati kmetijske družbe. Posebno glejte na dobro travo in deteljo. V zadnjih letih se je v naši detelji zarastla predenica, ki je zelo škodljiva. Težko je, predenico zatreti. Najkrajša pot je, kupiti si čistega semena, če bi bilo prav drago. Važni so za kmete tudi travniki: srečen je kmet, če ima lepe. Tudi travniki se dajo zboljšati, in to je pri mnogih potrebno, kajti kisle krme govedo ne jé. Ne sme se misliti, da je travnik neusahljiv. Treba ga je gnojiti. Tu nam pride na pomoč gnojnica. Na zanemarjenih travnikih je veliko mahu, kateri je sam brez koristi, pa še travo zaduši. To se odpravi

z brano, s katero je treba travnike prevlačiti. Krtine je treba narazen razgrabiti, tista prst iz krtin je najboljša. Neumno je, krtice pobijati; oni so koristne živali, ker pojedó pod zemljo mnogo škodljivih podjedov in drugih mrčesov, ki rastlinam korenice odjedajo, da se posušijo. Krt je sicer nadležen zavolj krtin, ki jih dela; pa družega ni treba, ko te krtine pograbi, pa je vse v redu; krti pa pusti pri miru, ker ti je le v korist. Brana, s katero travnik prevlačiš, bo mah odtrgala in lahko ga porabiš za steljo. Z brano se naredi zraku prost ustov v zemljo in do korenice, da bolj živo rastejo. Poskusite in prevlačite z brano polovico travnika, polovico pa ne, bote že videli, katera polovica bo bolj rodila. Tudi pašniki in planine se dajo zboljšati. Poglejmo v Švico in čudili se bomo, koliko smo mi zaostali. Tam ni grmov in kamenja. Tam morajo pastirji na paši delati. Namesto da si naši pastirji na paši igrajo, ali krompir pečejo, kterege so kje ukradli (ali koristnim ticam nastavljajo), naj bi kaj koristnega delali. V Švici hodi pastir s sekuro po planini in poseka nepotrebno grmovje, pobira blato od živine in kamenje. Kjer živinsko blato leži, tam en čas nič ne raste, živina se ga pa izogiblje, zato se mora v stran spraviti. Kamenje pa se pobira in na kup znosi. Dobro živinoreje ni brez pašnikov. V hlevu živina hujša, le na paši postane lepa in zdrava. Planina mora pa dati tudi mleko. Pa ravno mlekarstvo je pri nas zelo zanemarjeno. Z mlekom se dela taka potrata, kakor z gnojnico. Nihče se pri nas ne zmeni za sir in druge mlečne izdelke. Treba je rediti tudi konje in ovce. Oboje Vam priporočam. Koroški težki konji so na dobrem glasu. Za Ziljsko dolino je konjereja zelo imenitna reč. Priporočam Vam tudi sadjarstvo; to je kmetov postranski zaslužek. Če pa sadja ne prodate, pojejte ga lahko sami, ali pa naprešate mošta, ki bo za domačo pijačo. Pivo (ol) in vino je za kmeta predrago, od piva (ola) človek len in zaspan postane; žganje pa uničuje dušo in telo in se mora zatreti in odpraviti iz naših krajev. Žganje bomo pa le s tem zatrli, ako ga nadomestimo z drugo, zdravo pijačo, in to je mošt. Pridelujmo dosti sadja, pa bomo tudi dosti mošta imela (kakor v gornji Avstriji in na gornjem Štajerskem). Kmetje naj vzajemno in skupno postopajo in delujejo. Ako bodo tako delali, postal bo kmet res steber države. (Burno ploskanje in živio-klici.)

## Novičar.

**Na Koroškem.** Talijo (darilo) za rešitev življenja (26 gld.) je dobil delavec Janez Štangel v Košentavri, ki je iz Drave rešil podjetnika Moserja. — Vojaški škof dr. Belopotocki so se dva dni mudili v Celovcu. — Pri Dobu poleg Guštanja je neki potepuh napadel delavca Žagornika ter mu vzal denar in marelo. — Zastrupil se je 30letni lekar Binder v Špitalu. — Razpisani ste živinozdravniški službi v Trgu (Feldkirchen) in Železni Kaplji. Živinozdravnik dobi 500 gld. letne podpore od dežele, pa ni deželni uradnik. — Požarno stražo so ustanovili v Kaplji pri Dravi. — Pri Št. Lipšu je neka ženska v Krko skočila in utonila. — Toča je pobila zadnjo soboto (21. maja) okoli Celovca. Škode je precej. — Meseca junija bodo živinski sejmi: 2. jun. v Št. Pavlu; 8. v Beljaku; 10. v Štebnu na Zili; 13. v Čajni, v Št. Mohoru, v Višprijah, v Pliberku in na Vratih; 20. v mestu Št. Vidu in v Wolfsbergu; 24. v Guštanju; 26. v Št. Jurju pred Bleibergom; 30. jun. na Djekšah. — Razpisana je služba davkarskega sluga. Prošnje sprejema finančno vodstvo v Celovcu. — Do 5. junija so razpisane podučiteljske službe v Žrelcu, Kotmari vesi, Pokrčah in na Dholicu. — V Rajbeljnu je 15leten deček padel v globok prepad in se ubil. Pri sv. Tomažu so pri neki hiši hlapci ubili gospodinjo, ker jim ni hotela žganja dati. — Od več krajev se poroča o požarih. — Lutrovske cerkev hočejo napraviti v Beljaku in za to porabiti staro samostansko cerkev. — V Ukvah so slovesno odprli planinsko šolo. Ljudstvo je pa ni kar nič veselo, ker bodo otroci v slabem vremenu zmirom v nevarnosti na poti v šolo. — Na nemški strani si fantje radi privoščijo surovo šalo, da kakega siromaka z žganjem napojijo in se potem iz njega norčujejo. Nedavno so pri Karnskem gradu nekemu beraču tako naredili, in je revež potem nana-gloma umrl. — Na starem trgu v Celovcu je hotel vojak konja zasesti, pa komaj je z eno nogo v stremen stopil, se je konj splasil in reveža precej daleč za seboj vlačil, da je bil ves potolčen. Zdaj leži v bolnišnici. — Zgorela je Hribernikova kočna v Freudenbergu. — Novo cerkev bodo zidali frančiškani v Beljaku. — Dosedanji uozorni učitelj Jezerški, g. Fran Podobnik, je dobil nadučiteljsko službo pri sv. Barbari v Halozah na Štajerskem. Z njim zgubimo iz Koroške zopet enega izmed onih redkih naših učiteljev, ki se povsem zavedajo svojega vzvišenega poklica in so zmožni pravilne

slovenščine. Kako brezobzirno se je od znane strani proti temu možu postopalo samo zaradi tega, ker ni hotel zatajiti svojega slovenskega prepričanja, o tem spregovorimo morda pozneje kaj več.

**Na Kranjskem.** Neki delavec v Dolenji vasi pri Ribnici je hotel z dinamitno patrono medveda ostrašiti, pa je le njemu obe roki odtrgala. — Iz Dolenjske gre mnogo mladih ljudi za delom v Ameriko. Ali pri zidanju dolenjske železnice ne bodo domačih delavcev jemali? — V Ljubljani so prijeli nekega Laha, ki je hotel menjati ponarejen petdesetak. — Vojaško skladišče in bolnišnico želi kupiti mesto. Za bolnišnico samo ponuja 180.000 gld., vlada pa hoče drugo, novo bolnišnico, ki bi stala 300.000 gld. S takim merilom meri se Slovincem. Nemcem pa vlada sama na državne stroške rada stori vse, kar želijo. — Za most pri Radečah je vlada dovolila 30.000 za ravnanje Save pri Litiji pa 70.000 gld. — V Litiji so dobili živnozdravnika. — V Hotemažah pri Kranju je neki slaboumni 25 letni fant ubil svojega očeta. — Davica razsaja v Novi Oselici.

**Na Štajerskem.** Pripravnicu za učiteljice mislijo ustanoviti šolske sestre v Mariboru. — V kopalnici je umrl učitelj Irgl iz Trbovelj. Zadel ga je mrtvoud. — Trsno uš so našli pri sv. Andražu v Haložah. — V Celju bodo zidali vojašnico za deželne brambovce. — Zlato poroko so imeli pri sv. Lorencu. — Slovenci so zmagali pri občinskih volitvah v Lehnju na Pohorju. — Umri so preč. g. Jurij Matjašič, stolni prošt v Mariboru, 85 let stari. — V Zidanem mostu sta bila podsuta dva ožjenjena delavca iz Loke. — Zdaj je menda že gotovo, da se bo zidala železnica iz Poličan v Konjice. — Nemško šolo hočejo napraviti v Vojniku, le nemških otrok jim še manjka. — V hosti pri Središču so našli 5 letno deklico čisto samo in hudo izstradano. Otrok nič ne vé povedati, kje je doma. — V Trbovljah je sam na sebe ustrelil rudniški paznik Gantnar, pa se je slabo zadel in zdaj trpi hude bolečine.

**Na Primorskem.** V Trstu je uradnik Sirovič skočil s 5. nadstropja in se ubil. Priletel je pa na nekega mimogredočega Dalmatinca, kateri je tudi močno poškodovan in leži v bolnišnici. — V Gorici so stariši 437 slovenskih otrok vnovič vložili prošnjo za slovensko šolo. — Isterski poslanec Mandič je govoril z Bilinskim, ravnateljem državnih železnic, in se pritožil, da se pri železnicah v Istri čisto prezirata hrvaški in slovenski jezik. Bilinski je obljubil pomoč. Bog daj, da bi ne pozabil na to! — V Šmarji pri Kopru je 13-letna deklica kravo na vrvi pasla, pa si vrv privezala okoli noge in zaspala. Krava se pa splaši in vlačí ubozega otroka za seboj! Našli so jo vso krvavo in mrtvo.

\* (Za kmetovalce.) Kdor potrebuje kak kmetijski stroj, priporočamo mu pred vsem pošteno tovarno gosp. J. Hellerja na Dunaju II. (Praterstrasse 78). Do zdaj smo njene izdelke samo hvaliti slišali. Opozarjamo na to tovarno zavolj tega, ker je ravno zdaj izdala nov (nemško-slovenski) katalog ali cenik, v katerem priporoča več novih strojev, tako nove mlatilnice in slamoreznice, potem stiskalnice (preše) za vino in sadje, male in velike (cena se spreminja od 20 gld. do 4600 gld.). Tudi je tovarna začela izdelovati ročne mline. Cene pri tej tovarni niso previsoke. Na pisma se odgovarja v tistem jeziku, v katerem so pisana, toraj tudi po slovensko. Ceniki se pošiljajo zastonj.

## Odprto pismo g. dr. Ubl-nu.

O priliki šolskega razgovora v deželnem zboru dné 28. sušca 1892 ste Vi rekli, da sva v občinah Svetna ves in Št. Janž jaz in g. Štih prošnjo za slovensko šolo okoli nosila. To je pa laž. Prvič Svetna ves in Št. Janž nista dve občini, ampak le ena. Prošnja za slovensko šolo se ni okoli nosila, temveč sklenila se je pri občinski seji dné 18. julija 1891 in sicer enoglasno. Jaz je nisem mogel okoli nositi, ker mene takrat še ni bilo v Št. Janžu, prišel sem tje še le 18. avgusta 1891, pa ne kot kaplan, kakor Vi pravite, ampak kot provizor. Nadalje ni res, da g. Štih zavoljo tega ni več župan, ker je šel z deputacijo na Dunaj; k zmagi liberalcev v Št. Janžu so pripomogli vse drugi pripomočki, ki so tu v Rožni dolini vsakemu otroku znani. S primernim spoštovanjem

Dragotin Rous.

## Vabilo

Posojilnica v Prevaljah vabi svoje zadržnike na dogovor, ki se bo vršil dné 12. junija v gostilni g. Štekelj na pri Fari. Na ta shod so posebno povabljeni tudi taki, ki se želijo v posojilnico še zapisati. Stvar je tako imenitna, da upamo, da pridejo možje posestniki iz cele soseske. Odbor.

## Naznanilo.

Hranilnica in posojilnica za Št. Janž in okolico v Št. Janžu v Rožni dolini, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, uraduje vsako nedeljo od 3. do 5. ure popoldne pri Šlemicu v Št. Janžu. Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega in obrestujejo po  $4\frac{1}{2}\%$ . Posojila se dajejo le zadržnikom in sicer po  $5\%$ . Kdor hoče pristopiti, stori to lahko vsak uradni dan. Ker vodstvo hranilnice in posojilnice ne gleda na svoj dobiček (zadovoljuje se samo s  $\frac{1}{2}\%$  procentom), pričakuje odbor obilne udeležbe in vabi vse Slovence, naj se oklenejo gesla „svoji k svojim.“

Odbor.

## Književno naznanilo.

Vsem onim p. n. gospodom, ki poprašujejo že po nadaljevanju „Zabavne knjižice za slovensko mladino“ tem potom uljudno naznanjam, da sem rokopolis 2. zvezka baš te dni izročil tiskarni, tako, da zagleda rečeni snopič celo gotovo še v prvi polovici prihodnjega meseca beli dan. Anton Kosi, učitelj.

Loterijske srečke od 21. maja.

Gradec 82 41 85 4 9

Dunaj 1 28 36 73 72

## Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica . . . . .	6	60	8	25
rž . . . . .	5	70	7	10
ječmen . . . . .	5	—	6	20
oves . . . . .	2	50	3	20
hejda . . . . .	4	90	6	10
turšica (sirk) . . . . .	4	—	5	—
pšeno . . . . .	6	80	8	50
fižol . . . . .	5	50	6	80
repica (krompir) . . . . .	1	40	2	30
deteljno seme . . . . .	—	—	—	—

## KNEIPPOVO ZDRAVIŠČE ALEN-STOSIR

v Vrbi pri Vrbskem jezeru na Koroškem.  
Zdravljenje po Kneippovem načinu pod vodstvom zdravnika. Vodne in solne kopeli.  
Nizke cene. Ceniki se pošljejo zastonj.

## Zahvala.

Vsem prijateljem in znancem, ki so se tako mnogoštevilno udeležili pogreba mojega nepozabljivega moža, gospoda

## Karola Lebmacher-ja,

c. k. umirovljenega asistenta,

posebno č. g. mestnemu kaplanu Fran Treiberju za dvakratno obiskovanje, se srčno zahvaljujem.

V Celovcu, dné 27. maja 1892.

Neža Lebmacher rojena Pogačnik

v svojem imenu in v imenu svojih štirih otrok.

## Jurij Treffer

na novem trgu števil. 12 v Celovcu, naslednik L. Heilingerja blizu Dorerjeve kavarne priporoča svojo bogato zalogo glaževine, porcelana, ogledalov, svetilnic itd. — Dober kup prevzame v delo ali popravo vsakovrstno glažarsko reč.

## Stavbeni čas je tukaj!

## Rihard Neumann

strešni krovec v Celovcu,

kosarske ulice št. 10,

se priporoča p. n. velečastitim cerkvenim predstojništvom za vsa v to stroko spadajoča dela, kakor: kritje s škrlom ali opeko in poprave; nadalje popravlja in barva zvonike, pribija strelovode po najnovejši metodi, poslednja na premičnem stolčku.

Novi strešni krovi kakor tudi poprave na njih se izvršijo dobro in po ceni. Za trpežnost se jamči.

Pri generalnem zastopu

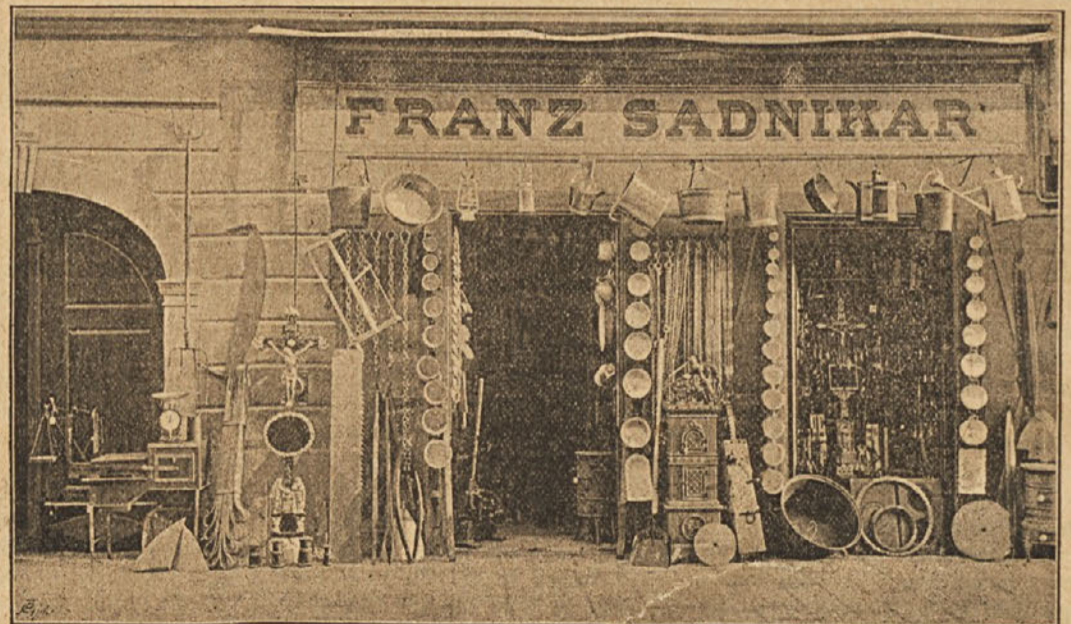
banke „Slavije“

v Ljubljani

dobi službo

troje inteligentnih mož

ki bi imeli zmožnost za notranje in unanje službovanje.



Udano podpisani se vsem svojim dosedanjim naročnikom in kupovalcem uljudno zahvaljuje za doslej izkazano mu zaupanje ter priporoča svojo veliko zalogo raznovrstne železnine in vseh v to stroko spadajočih stvari. Prodaja se povsem trpežno in pošteno blago po najnižjih cenah. Z odličnim spoštovanjem

Franc Sadnikar

v Celovcu, Burggasse števil. 7.

## Vsem svojim prejemalcem in znanim kmetovalcem po celem Koroškem

naznanjam, da sem se dné 1. maja 1892 preselil iz dosedanje prodajalnice „pri sladkornem klobuku“ Burggasse št. 12

na stari trg števil. 19, četrta hiša od hranilnice, „pri zlatem vencu“.

Zahvalim se za dozdano zaupanje ter zagotavljam, da se bom vselej potrudil, postreči ljudem z dobrim in frišnim blagom po najnižjih cenah. Z odličnim spoštovanjem

FERDINAND MUSSI.